

HISTORISCH PLATFORM ROERMOND NIEUWSBRIEF

JAARGANG 9, NUMMER 1 – april 2011

Jaarlijkse HPR- BIJEENKOMST

Graag nodigen wij u en uw kennissen uit voor de **negende** bijeenkomst van het Historisch Platform Roermond. Deze vindt plaats op **woensdag 18 mei 2010** om 19.30 uur, in de Tuinzaal van het Stadhuis te Roermond, Markt 31. Het programma voor de avond is als volgt:

19.30 uur	Ontvangst	
19.45 uur	Inleiding door Yvonne de Vries	
19.50 uur	Charles Guillon: verzamelaar van Limburgs erfgoed	door Jill Bosmans
20.10 uur	"Elf duizend maagden in de Munsterkerk?"	door drs. Erik Caris
20.30 uur	Pauze	
20.50 uur	Glasvondst Damianus	door Jente van de Bosch
21.10 uur	Wederdopers in Roermond	door dr. Henk Thewissen
21.30 uur	Sluiting	

Wij hopen u ook dit jaar weer te mogen begroeten.

Terugblik op de HPR- bijeenkomst 2010

Onderzoek naar de bouwgeschiedenis van de Munsterabdij

door drs. Erik Caris

In het begin van de 13^e eeuw werd door graaf Gerard van Gelre en zijn vrouw Margaretha de Roermondse Munsterabdij met haar kloosterkerk gesticht. Dit klooster bleef bestaan tot dat het eind 18^e eeuw werd opgeheven door de Oostenrijkse keizer Jozef II. Over de stichting is in de loop van de tijd veel geschreven maar nog nooit is er omvangrijk onderzoek verricht naar de geschiedenis van de kerk en de kloostergebouwen. Een uitgebreide monografie ontbreekt.

De gemeente Roermond heeft Erik opdracht gegeven om een studie te verrichten naar de bouwgeschiedenis. Het onderzoek richt zich in beginsel op de volgende thema's:

- de oorspronkelijke vorm van de kerk en het klooster;
- de plaats van het complex binnen de algemene stijlontwikkeling;
- de plaats van het complex binnen de cisterciënzer bouwkunst;
- de plaats van het klooster binnen de landschappelijke en stedenbouwkundige context;
- de kerk en het klooster als uitdrukking van machtspolitiek;
- de kerk als uitdrukking van religieus 'Empfinden';
- de wijzigingen en de restauraties na de bouw (met name de Cuypers-restauratie in de 19^e eeuw).

De resultaten van het onderzoek zullen worden neergelegd in een dissertatie waarbij prof. J. Koldewij van de Radboud Universiteit in Nijmegen zal optreden als promotor. De hoogleraren De Vries van de universiteit Leiden en Nissen van de universiteit Nijmegen begeleiden het project. Voor het onderzoek is vier jaar uitgetrokken en het zal naar verwachting eind 2013 voltooid worden. Er wordt naar gestreefd om de dissertatie te publiceren en voor een breed publiek toegankelijk te maken.

Seipgens, Emile. 1837 - 1896, zoon van het Société Dramatique door dr. Pierre Bakkes

In het Gemeentearchief Roermond bevindt zich een map waarin vooral kleine blaadjes zitten over uitvoeringen van D'n Dramatiek. 'D'n Dramatiek' is de Roermondse benaming van wat plechtiger heette de Société Dramatique: een gezelschap dat zich toeleegde op toneelspel. De blaadjes zijn ofwel van deur tot deur verspreid in Roermond v or elke toneelavond, of ze zijn bij de entree in de zaal uitgedeeld. Men kan er 'strooiblaadjes' tegen zeggen.

Ze zijn een geweldige informatiebron over D'n Dramatiek. Er is een zestigtal verschillende. Ze bestrijken de periode van 1840 tot 1900. Van de periode 1860-1875 ontbreken veel exemplaren. Toevallig is d t de tijd dat Emile Seipgens zeer actief was bij D'n Dramatiek.

In de begintijd van D'n Dramatiek werden er vooral Franstalige stukken gespeeld. Maar Duits- en Nederlandstalige waren er ook. Vanaf 1875 werden er veel Roermonds- en Nederlandstalige opgevoerd. Men kan zien dat Jean Baptiste Sivr  een vaak optredend speler is geweest; de familie Routs heeft de meeste spelers en ook de eerste vrouwelijke toneelspeelster voortgebracht.

De Roermondstalige stukken zijn natuurlijk erg interessant voor ge interesseerden in dialect. Vaak gaat het om bewerkingen van stukken van anderstalige auteurs, maar er zijn ook originele stukken in het Roermonds. De teksten hiervan zijn in de meeste gevallen niet teruggevonden. Wel blijkt uit de meestal weergegeven rolverdelingen dat men dezelfde stukken later een andere naam gaf.

Uit alle blaadjes blijkt dat D'n Dramatiek erg actief is geweest. Men verzorgde soms wel drie toneelavonden per jaar. Ook speelde men vaker in andere plaatsen en nam men deel aan toneelconcoursen. In de periode dat Emile Seipgens voorzitter was van D'n Dramatiek werd er een eerste prijs behaald in Brussel. Een geweldig feest was er het vervolg van in Roermond.

Het krantenarchief van het Gemeentearchief Roermond geeft soms zeer welkome informatie over D'n Dramatiek. Maar in de woelige Roermondse 19e eeuw werd D'n Dramatiek soms door bepaalde kranten doodgezwegen. D'n Dramatiek stond bekend als liberaal en niet erg clericaal gezind.

Niet alleen in Seipgens' verhaal 'Komedianten', maar ook in 'Mademoiselle Louise' en zijdelings ook in zijn verhalen 'De Zwambroers' en 'De Heeren von Wiedenholt' kan men lezen over de sfeer waarin D'n Dramatiek bestaan heeft. Eigenaardig genoeg kan men thans over het einde van D'n Dramatiek bijna niets meer vinden.

Ooggetuigen en het culturele geheugen van de Tweede Wereldoorlog in Roermond en Dülken door Barbara Beckers MA

Vijfenzestig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog wordt deze zowel in Nederland als in Duitsland op ontelbaar verschillende manieren nog steeds herinnerd en herdacht. Veel mensen

houden zich bezig met de sporen van de Tweede Wereldoorlog. Barbara Beckers richt zich op de vraag hoe de individuele herinneringen van ooggetuigen zich verhouden tot het culturele geheugen van de Tweede Wereldoorlog.

Er zal voornamelijk gebruik worden gemaakt van egodocumenten (dagboekantekeningen, brieven, ansichtkaarten en memoires) en van oral history interviews die Barbara vanaf 2011 zal gaan afnemen. Hierbij is de 'Tocht van de 3000' van groot belang. Op 30 december 1944 legden circa 3000 mannen te voet de tocht naar Dülken af waar zij bijeen werden gedreven op een wielerveden op een angstige nacht doorbrachten. De volgende dag trokken ze verder en werden ze tewerkgesteld in de oorlogsindustrie. Deze

tocht is zowel voor de Roermondse mannen die de tocht maakten en hun familie als voor ooggetuigen uit Duitsland een belangrijk referentiepunt in hun herinnering. De gedenksteen in Dülken op de plek waar ooit de Radrennbahn stond, is hier een mooi voorbeeld van.

Joep Nicolas, de vernieuwer in de glasschilderkunst

door ing. Lou Moonen

De Roermondse glazenier en kunstschilder Joep Nicolas had als glazenier een wereldnaam. In artistiek opzicht heeft hij samen met zijn Limburgse tijdgenoten zoals Charles Eyck en Henri Jonas, ook in artistiek opzicht zeer sterk vernieuwend gewerkt. Deze jonge Limburgse kunstenaars vormden een nieuwe stroming, de z.g. Limburgse school. Er waren intensieve contacten met beeldende kunstenaars elders in Nederland (bijv. Bergen in Noord-Holland) maar ook in het buitenland zoals met de Rus Kandiski en de Belg Cantré. In plaats van neo-gotische kunst werd in een expressionistische stijl gewerkt. Hetgeen voor het religieuze werk spanningen opriep met de toenmalige geestelijke leiding.

Het maken van een glas-in-loodraam is een vrij complexe zaak. Het ontwerp moest op kartons op ware grootte worden vergroot om het glas te kunnen snijden. Deze tijdrovende bezigheid werd door Joep vernieuwd. Via projectors werden de ontwerpen snel en duidelijk op een vlak vergroot. Later verving hij de uitgewerkte kartons door glassnijtekeningen. Hij zette vervolgens de contourlijnen met een verfspuit rechtstreeks op het glas.

Omdat bij het schilderen met grisaille de ondergrisaille door de bovengrisaille werd opgelost, liet hij zijn broer het vermengen van de bovengrisaille met een soort alcohol uitproberen, hierdoor hoefde het glas slechts eenmaal gebrand te worden i.p.v. tweemaal.

Veel van deze toepassingen hadden ook een kostenbesparend effect. Want naast een groot kunstenaar had Joep ook zakelijke talenten. Vooral toen hij in de V.S met Harold Rambusch werkte, kwam hem dat goed van pas. Beiden waren uitstekende zakenlieden, die overigens menigmaal met elkaar in de clinch lagen.

In 1937 kreeg hij op zijn opaline techniek octrooi. Ook in deze techniek, met een niet transparant glas uit verschillende lagen, heeft hij veel werk gemaakt. Voorbeeld zijn de panelen van het vlaggenschip van de Holland America Line de "Nieuw Amsterdam".

HPR – Wie zijn we en wat doen we?

Als u interesse heeft in cultuurhistorische onderwerpen, bent u uit het juiste hout gesneden om deze avond van het Historisch Platform Roermond bij te wonen. Het Historisch Platform Roermond is geen vereniging, maar een open ontmoetingsplaats. Deelnemers aan het HPR komen eens per jaar samen om hun contacten te verstevigen tijdens een avond met korte lezingen en presentaties. De eerste bijeenkomst vond plaats in mei 2003. Sindsdien is de bekendheid van het H.P.R. toegenomen. Het wordt jaarlijks bezocht door een 70-tal personen. Het continue succes vormt voor ons als stuurgroep aanleiding ook dit jaar een bijeenkomst voor het HPR te organiseren.

Op de website van het gemeentearchief Roermond www.gemeentearchief.roermond.nl en op www.historieroermond.nl vindt u meer gegevens en oude nieuwsbrieven van het HPR. Er zijn diverse profielschetsen van HPR-deelnemers die bereid zijn hun expertise met u te delen.

Wanneer u een gratis nieuwsbrief wilt ontvangen of met een HPR- deelnemer in contact wilt komen, stuurt u een e-mail, met als onderwerp 'HPR', naar gemeentearchief@roermond.nl of postmaster@historieroermond.nl. Contactadres: HPR, p/a Gemeentearchief Roermond, Postbus 900, 6040 AX Roermond. Contactpersonen zijn Mw. Cathy Ni Cheallaigh tel. 0475-359336 en dr. Hans van de Mortel. 0475-359668

Mocht u geen belangstelling meer hebben voor deze informatie, gelieve deze te retourneren naar het bovenstaand adres.